

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประเทศต้องเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงเป็นความหวังที่สำคัญต่อการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง หมู่เกาะพีพีเป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเนื่องจากสภาพทางธรรมชาติของหมู่เกาะพีพีเป็นทั้งทรัพยากรที่สำคัญของชาติและเป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสภาพภูมิประเทศ ป่าชนิดต่างๆ ชายหาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวปะการัง หมู่เกาะพีพีมีระบบนิเวศที่เป็นจุดเด่นซึ่งมีลักษณะสวยงามตามธรรมชาติมากและเป็นที่ยุ้จักแพร่หลายไปทั่วโลกคือแนวปะการังต่างๆที่มีอยู่ทั่วหมู่เกาะ โดยเฉพาะตามเกาะพีพีคอน พีพีเล เกาะยูง และเกาะไม้ไผ่ ซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมความงามของหมู่เกาะมากขึ้น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(2535)พยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวใน ปี พ.ศ. 2543 จะมีถึงประมาณ 722,691 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ค่อนข้างมากและมากกว่าร้อยละ 50 เป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

เกาะพีพีอยู่ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเสริมที่นักท่องเที่ยวจะแสวงหาความพอใจให้มากที่สุดในการเดินทางท่องเที่ยวแถบนี้ กล่าวคือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดกระบี่ มีจุดหมายหมายเกาะพีพีและอ่าวพระนางเป็นหลัก ส่วนในกรณีของนักท่องเที่ยวภูเก็ต เกาะพีพีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมค่อนข้างชัดเจนที่อยู่ใกล้เกาะภูเก็ตเนื่องจากเกาะภูเก็ตถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงธรรมชาติไปมาก เกาะพีพีจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่เหลืออยู่ ลักษณะทางกายภาพและปัจจัยกำหนดตลาดการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวของหมู่เกาะพีพีมีสองประการคือ ประการแรก จังหวัดกระบี่และภูเก็ตเป็นจุดเริ่มต้นของนักท่องเที่ยวเข้าเกาะพีพี พื้นที่ทั้งสองจังหวัดเป็นศูนย์กลางตลาดการท่องเที่ยวของเกาะพีพีทำให้เกิดตลาดการท่องเที่ยวแบบพักแรมและไป-กลับวันเดียว ประการที่สอง หมู่เกาะพีพีสามารถรองรับตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มธรรมชาติประเภทหมู่เกาะ ปะการัง และหาดทราย

อย่างไรก็ตามในอนาคตหมู่เกาะพีพีอาจต้องเผชิญกับความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและปัญหาสังคมที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard Development Plan;SSB) ซึ่งกำหนดขึ้นเมื่อ พ.ศ.2532 ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งในบริเวณที่เรียกว่าสะพานเศรษฐกิจและบริเวณปลายสะพานทั้งสองด้าน คือ ทางด้านอันดามันที่บริเวณบ้านทับละมุ อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และทางด้าน

อ่าวไทยที่บริเวณบ้านบางปอ อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการลงทุนด้านระบบถนน ทางรถไฟ ทำเรื่อน้ำลึก โรงกลั่นน้ำมันและท่อส่งน้ำมันมาตรฐานสูงเกิดขึ้น ซึ่งแม้ว่าแผนงานดังกล่าวจะมีการศึกษาทางด้านวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า Environmental Impact Assessment (EIA) ก็ตามแต่ก็ยังเป็นข้อมูลที่ไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจว่า โครงการที่ลงทุนมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสมควรได้รับการสนับสนุนหรือไม่ สิ่งที่ขาดในกระบวนการตัดสินใจคือการพิจารณาผลประโยชน์สุทธิของโครงการนั้นมีค่าคุ้มกับผลเสียที่เกิดกับสิ่งแวดล้อมหรือไม่ ดังนั้นการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมจะสามารถทราบถึงมูลค่าของความสูญเสียที่มีหน่วยวัดเป็นตัวเงินได้ ซึ่งวิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐศาสตร์คือการวัดระดับความสำคัญของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในทัศนะของประชาชน จึงเสมือนหนึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าโครงการนั้นมีความเหมาะสมเพียงใด

การประเมินมูลค่าของหมู่เกาะพีพีจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการวางแผนนโยบายต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของหมู่เกาะพีพี อีกทั้งยังสร้างความตระหนักถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจของหมู่เกาะพีพีและแนวปะการังซึ่งเป็นลักษณะทางนิเวศที่โดดเด่นของเกาะพีพีและมีความอ่อนไหวต่อการได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งภาคใต้ได้ง่าย การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของปะการังบริเวณหมู่เกาะพีพี จึงเท่ากับว่าเป็นการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของหมู่เกาะพีพีด้วย

งานศึกษาหามูลค่าทางเศรษฐกิจของแนวปะการังในประเทศไทยนั้นยังไม่มีการศึกษาจึงเป็นการค่อนข้างยากและไม่เหมาะสมที่ใช้มูลค่าของแนวปะการังที่มีการศึกษาจากต่างประเทศมาใช้อ้างอิงในการหามูลค่าของแนวปะการังในประเทศไทย ปะการังซึ่งเป็นทรัพยากรที่ให้ประโยชน์นอกจากด้านนันทนาการแล้วยังมีประโยชน์ในด้านอื่นๆอีกมาก เช่น ประโยชน์ด้านการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ และความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นต้น ดังนั้นการประเมินมูลค่าปะการังจึงควรมีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งในแง่ประโยชน์ด้านนันทนาการและประโยชน์ด้านอื่น ๆ ด้วย และเนื่องจากการศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจของหมู่เกาะและแนวปะการังในบริเวณฝั่งอันดามันยังไม่มีการศึกษา ผลการศึกษายังสามารถใช้อ้างอิงในการหามูลค่าทางเศรษฐกิจหมู่เกาะอื่น ๆ และแนวปะการังบริเวณอื่น ๆ ในฝั่งอันดามันได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประเมินมูลค่าเชิงนันทนาการของหมู่เกาะพีพี โดยวิธี Travel Cost Method (TCM) จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวหมู่เกาะพีพี

2. เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด (Total economic value) ได้แก่

2.1 Direct use value ของแนวปะการัง โดยวิธี Contingent Valuation Method (CVM) จากนักท่องเที่ยวที่เคยไปเที่ยวหมู่เกาะพีพี

2.2 Non-use value ของแนวปะการัง โดยวิธี Contingent Valuation Method (CVM) จากประชาชนที่ไม่เคยไปเที่ยวหมู่เกาะพีพี

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลของการศึกษาสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาและฟื้นฟูหมู่เกาะพีพีและแนวปะการังที่หมู่เกาะพีพีได้ โดยใช้มูลค่าที่ได้จากการประเมินโดยวิธี Contingent Valuation Method ซึ่งจะทำได้โดยนำค่าความเต็มใจที่จะจ่ายต่อการมาเที่ยว 1 ครั้ง (Willingness to pay per visit) มากำหนดเป็นค่าในการเข้ามาเยี่ยมชมปะการังของหมู่เกาะพีพีเพื่อนำรายได้ดังกล่าวมาพัฒนาและฟื้นฟูหมู่เกาะและแนวปะการังที่หมู่เกาะพีพีต่อไป

นอกจากนี้มูลค่าที่ได้จากการศึกษาได้แก่มูลค่าเชิงนันทนาการต่อพื้นที่ และมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อพื้นที่ สามารถนำไปใช้อ้างอิงหามูลค่าเชิงนันทนาการ และมูลค่าเชิงเศรษฐกิจของแนวปะการังในหมู่เกาะอื่นๆ ได้โดยวิธี Benefit transfer ซึ่งจะทำได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้ อย่างเช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งภาคใต้ซึ่งต้องนำเอาต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อมไปคิดด้วย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษามูลค่าทางเศรษฐกิจ(Economic value) ของหมู่เกาะพีพีครั้งนี้จะทำการหามูลค่าเฉพาะมูลค่าที่เป็น Direct use value ซึ่งเป็นมูลค่าเชิงนันทนาการของหมู่เกาะพีพีโดยประมาณการด้วยวิธี Travel Cost Method จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวหมู่เกาะพีพี

ส่วนแนวปะการังที่หมู่เกาะพีพีจะหามูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมดได้แก่ Direct use value ประเภทนันทนาการโดยวิธีการ Contingent Valuation Method จากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวหมู่เกาะพีพี และ Non-use value ของแนวปะการังโดยวิธีการ Contingent Valuation Method จากประชาชนที่ไม่เคยเที่ยวหมู่เกาะพีพี